

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
"Основи педагогічної майстерності спеціального педагога"

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 01, Освіта/педагогіка спеціальність 016 Спеціальна освіта, (016.02 олігофренопедагогіка) освітньо-професійна програма Корекційна психопедагогіка та логопедія бакалавр	Нормативна
Кількість годин 120 кредитів 4		Рік навчання 4
		Семестр 7-й
		Лекції 24 год.
		Практичні 20 год. Лабораторні – 12 год. Індивідуальні -
ІНДЗ: є		Самостійна робота 54 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання - українська		

II. Інформація про викладача

Сергєєва Валентина Федорівна,

Вчене звання - кандидат педагогічних наук,

Науковий ступінь - доцент,

Посада: доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: (0501087179, valentina.sergeeva@live.com

Дні занять (згідно електронного розкладу на сайті університету)

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

До професійної діяльності спеціального педагога сучасне суспільство висуває нові вимоги, пов'язані з постійною орієнтацією на суспільний розвиток та науково-технічний прогрес, врахування соціокультурних змін у країні та світі. Наразі проблема навчання дітей з особливими освітніми потребами вийшла за межі традиційного підходу, і, відповідно, для освіти цих дітей потрібен поліфункціональний педагог-дефектолог, здатний до професійної діяльності в умовах якісно нового освітнього простору. Педагог-дефектолог має володіти новим педагогічним мисленням, творчим дослідженням передового педагогічного досвіду, інноваціями у галузі освіти, неперервним удосконаленням своєї педагогічної майстерності.

Силабус нормативної навчальної дисципліни "Основи педагогічної майстерності спеціального педагога" складено відповідно до вимог підготовки бакалавра галузі знань 01, Освіта/педагогіка, спеціальності 016 Спеціальна освіта (016.02 олігофренопедагогіка), згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Силабус визначає обсяги знань, що зазначені у освітній програмі і які повинен опанувати здобувач першого (бакалаврського) рівня; алгоритм вивчення навчального матеріалу курсу; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

2. Пререквізити: "Вступ до спеціальності "Спеціальна освіта"", "Педагогіка загальна та спеціальна", "Організація інклюзивної освіти", "Історія загальної та спеціальної педагогіки", "Теорія і спеціальна методика виховної роботи", "Олігофренопедагогіка з практикумом", "Логопедія з практикумом" тощо.

Постреквізити: "Теорія і спеціальна методика виховної роботи", "Методика соціально-побутової орієнтації", "Методика логопедичної роботи" тощо.

3. Предметом дисципліни є особливості професійної діяльності сучасного працівника системи освіти, зокрема спеціального педагога (педагога-дефектолога).

Метою викладання навчальної дисципліни "Основи педагогічної майстерності спеціального педагога" є забезпечення на сучасному рівні професійних вимог підготовки педагогів-дефектологів, які володіють основними теоретичними знаннями та практичними вміннями і навичками, що сприятиме високому рівню їхньої самореалізації у професійній діяльності.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни "Основи педагогічної майстерності спеціального педагога" є:

- розкрити структуру і характерні особливості педагогічної діяльності, усвідомити творчу основу цієї діяльності і себе як суб'єкта творчої праці;
- визначити педагогічний смисл професії спеціального педагога (педагога-дефектолога);
- допомогти студентам зрозуміти педагогічну діяльність як рефлексивне керування діяльністю дітей;
- сприяти усвідомленню етичних аспектів професійної діяльності педагога-дефектолога;
- формувати установку на постійне особистісне і професійне самовдосконалення;
- допомогти студентам проникнути у реальні ситуації педагогічної діяльності в умовах відродження національної освіти, зрозуміти їх глибинні процеси.

4. Результати навчання (компетентності).

Відповідно до освітньої програми спеціальності 016 Спеціальна освіта (016.02 олігофренопедагогіка) за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти у здобувачів вищої освіти необхідно сформувати **загальні і спеціальні (фахові) компетентності**, а саме:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-18. Здатність будувати педагогічні й соціальні стосунки на основі загальнолюдських та національних цінностей; поєднувати сучасну спеціальну та інклюзивну освітню практику з глибоким осмисленням теорій і технологій видатних педагогів, психологів, лікарів, філософів.

Програмні результати навчання:

РН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньокорекційного процесу в різних типах закладів.

РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

РН13. Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

РН16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

РН17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати :

- особливості педагогічної діяльності в умовах відродження національної системи освіти в Україні;
- умови та способи рефлексивного керування діяльністю дитини з особливими освітніми потребами.
- структурні компоненти і характерні риси професійної педагогічної майстерності;
- джерела педагогічної майстерності й шляхи її удосконалення;
- особливості етики педагога-дефектолога;
- функції педагогічного мовлення та вимоги до мовленнєвої діяльності педагога;
- структурні компоненти педагогічної техніки;
- функції, стилі, основні закономірності спілкування;
- складові професіограми педагога-дефектолога;
- методи самовиховання;
- складові педагогічної та мовленнєвої культури.

вміти:

- застосовувати у практичній діяльності провідні положення державних та нормативних документів у галузі спеціальної та інклюзивної освіти;
- здійснювати теоретичний аналіз педагогічних явищ;
- педагогічно мислити, застосовувати суб'єкт-суб'єктну форму взаємодії;
- застосовувати складові педагогічної техніки у професійній діяльності;
- володіти різними формами спілкування, виступати перед аудиторією, вести діалог, монолог;
- дотримуватись професійної етики в міжособистісних стосунках, у колективі;
- аналізувати й вирішувати конфліктні ситуації;
- виявляти педагогічний артистизм;
- використовувати передовий педагогічний досвід;
- оцінювати власний рівень професійної підготовки та своїх колег;
- професійно самовдосконалюватись, здійснювати самовиховання в дусі оптимізму;
- прогнозувати результати своєї діяльності.

5. Структура навчальної дисципліни.

Навчальна програма курсу розрахована на 120 годин (упродовж 7 семестру для денної форми навчання). Із них: лекцій – 24 години, практичних занять – 20 годин, лабораторних – 12 годин, самостійної роботи – 54 години, консультацій – 10 годин.

Видом контролю є *екзамен*. На вивчення дисципліни за вимогами кредитно-модульної системи відводиться 4 кредити ECTS.

Навчальна дисципліна включає **три модулі**.

У межах **першого модуля** визначено *три змістові модулі*.

У *першому змістовому модулі "Теоретичні засади педагогічної майстерності"* розглядається предмет, мета, завдання курсу, основні категорії, сутність педагогічної майстерності.

У *другому змістовому модулі "Реалізація педагогічної майстерності в освітньому процесі"* викладено прикладні аспекти педагогічної майстерності.

Третій змістовий модуль має назву *"Шляхи вдосконалення професійно-педагогічної майстерності"* і висвітлює питання професійного зростання педагогів та чинники, що його забезпечують.

Головна спрямованість **другого модуля** (навчальний проєкт) полягає у формуванні творчого розуміння і розв'язання проблем університетської освіти.

Третій модуль передбачає здійснення контролю з кожного змістового модуля з метою з'ясування рівня засвоєння студентами змісту конкретного модуля.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекц.	Практ.	Лаб.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю - контроль на робота
-------------------------------	--------	-------	--------	------	-----------	-------	--------------------------------------

							Бали
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні засади педагогічної майстерності</i>							
Тема 1. Предмет, завдання й основні категорії курсу педагогічної майстерності. Сутність педагогічної діяльності. Роль педагога в сучасному суспільстві		2	1		4		1,5
Тема 2. Майстерність як вищий рівень професійної педагогічної діяльності. Елементи педагогічної майстерності		2	1		3		1,5
Тема 3. Психолого-педагогічні вимоги до особистості педагога. Рефлексивна педагогічна діяльність		1	1		4	1	1,5
Тема 4. Особливості педагогічної діяльності спеціального педагога. Педагогічна спрямованість його особистості. Творчий підхід у роботі педагога-дефектолога.		1	1	2	4	1	2,5
Разом за модулем 1		6	4	2	15	2	7
<i>Змістовий модуль 2. Реалізація педагогічної майстерності в освітньому процесі</i>							
Тема 5. Освітній процес як основа формування педагогічної майстерності		1	1		3		1,5
Тема 6. Поняття "педагогічна технологія". Технологізація сучасної освітньої практики. Типологія освітніх технологій у професійно-педагогічній діяльності		2	1		3		1,5
Тема 7. Майстерна педагогічна взаємодії в умовах освітнього процесу		2	2	2	4	1	4

[illegible]

ІНДЗ							4
Всього годин / Балів	120	24	20	12	54	10	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота студента – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Загалом, самостійна робота студентів – це невід’ємна частина навчального процесу, що сприяє поглибленню й розширенню знань, посиленню інтересу до пізнавальної діяльності, формуванню творчої особистості спеціаліста, здатного до самовдосконалення та самоосвіти.

Виконання завдань самостійної роботи створює базу для формування як внутрішньої мотивації вивчення дисципліни, так і навчання студентів загалом. Як правило, студент, який володіє навичками самостійної роботи, активніше і глибше засвоює навчальний матеріал, виявляється краще підготовленим до творчої праці, до самоосвіти і продовження навчання.

Самостійна робота визначається готовністю до безперервного пошуку нового, актуального знання, до грамотного здійснення інформаційних процесів (пошуку, зберігання, переробки) – що є однією з професійних компетенцій фахівця в будь-якій галузі, яка визначає успішність його особистісного зростання і соціальну затребуваність.

Під час вивчення навчальної дисципліни "Основи педагогічної майстерності спеціального педагога" студентам пропонується самостійна робота з навчальною, науковою, науково-популярною та довідковою літературою; підготовка творчих відповідей на запитання; опрацювання проблемних питань; підготовка доповідей, конспектів, тематичних розвідок тощо.

Питання і завдання для самостійного опрацювання:

1. Підготувати список художніх творів, які присвячені педагогічній праці, видатним педагогам. З художньої літератури підібрати уривки з описом педагогічних ситуацій.

2. Підготуватися до виступу на обрану тему "Я і моя майбутня професія", "Чому я обрав (-ла) педагогічну стежину", "Мій ідеал педагога".

3. Скласти образи-схеми, які відображають структуру педагогічної майстерності.

4. Підготувати творчу відповідь на запитання: У чому полягає загальна стратегія (надзавдання) педагога у професійній діяльності?

5. Зробити підбірку яскравих висловів про педагогів видатних просвітителів, учених, громадських діячів (Я. Коменського, Ф. Фребеля, І. Песталотці. Ж.-Ж. Руссо, Л. Толстого, М. Драгоманова, С. Русової, К. Ушинського, А. Макаренка, В.

Сухомлинського та ін.) минулого і сучасного, які можуть увійти до професійного кодексу педагога.

6. Розробити професіограму спеціального педагога як якісно описову модель його діяльності (Структура професіограми: 1) загальні відомості про професію; 2) характеристика процесу і місця роботи; 3) санітарно-гігієнічні умови праці; 4) економічні умови; 5) психолого-фізіологічні умови (психограма); 6) педагогічні вимоги.

7. Підготувати доповідь на тему: "Організація і проведення індивідуальної бесіди".

8. Підібрати діагностувальні вправи:

- на визначення індивідуальних властивостей уваги та уяви;
- на розвиток професійно-педагогічної уяви та уваги студентів.

9. Користуючись фактами із сучасного життя, обґрунтуйте зростаючу роль навчання та виховання в суспільстві, їхній вплив на формування громадянина незалежної держави.

10. Підготувати конспект праці В. Сухомлинського "Серце віддаю дітям".

11. Підібрати уривки із художніх творів, у яких описується переживання героями естетичних почуттів.

12. Розробити практичні рекомендації для педагогів-дефектологів щодо ефективної організації навчально-виховного процесу, орієнтованого на дитину.

13. Змодельовати ситуацію, яка передбачає як виникнення конфлікту, так і його розв'язання (у формі рольової гри).

14. Підготувати творчу відповідь на запитання: "У чому полягає сутність психофізичної свободи (творчого самопочуття) педагога? "

15. Підготувати методичні розробки заняття-дидактики для дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами.

16. Скласти авторську казку на будь-яку тему для дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами (середня, старша група).

17. На основі власних педагогічних спостережень за невербальним спілкуванням вихователя з дітьми, підготувати звіт-розповідь про доцільність такого спілкування у вихованні дошкільників з особливими освітніми потребами.

18. Заповніть тематичну таблицю: "Головні складові гуманістичної етики педагога".

19. На основі власних педагогічних спостережень за психотехнікою педагога під час практики, написати твір на тему: "Роль психотехніки в діяльності спеціального педагога".

20. Змодельовати 2-3 педагогічні ситуації, які вимагають володіння технікою саморегуляції.

21. Розробити практичні рекомендації для учителів щодо використання методів педагогічного впливу в роботі з молодшими школярами, що мають психофізичні порушення, з урахуванням особистісно-орієнтованих підходів.

22. Змодельовати ситуацію, в якій би комплексно проявлялись комунікативні уміння майбутніх спеціальних педагогів.

23. Підготувати творчу відповідь на запитання: "Як ви розумієте самовиховання педагога у дусі оптимізму?"

24. Підготувати доповідь на тему: "Зовнішній вигляд педагога (почуття міри і розуміння ситуації)".

25. Розробити практичні рекомендації для педагогів щодо організації індивідуальної бесіди з дитиною молодшого шкільного віку.

26. Скласти найпростішу анкету для виявлення в учнів з особливими потребами бажання вчитися.

27. Підготувати твір-прогноз на тему: "Дитина старшого дошкільного віку з особливими потребами сьогодні і завтра", складений на основі власного спостереження за дитиною дошкільного віку під час практики.

28. Підготувати доповідь на тему: "Слово педагога в процесі навчальної, виховної, корекційної діяльності".

29. Скласти тематичну таблицю: "Етапи історичного розвитку педагогічної технології".

30. Скласти міні-твір на тему: "Здатність педагога до імпровізації – запорука успіху освітнього процесу".

31. Підготувати авторські розробки сценаріїв для лялькових вистав у спеціальному закладі дошкільної освіти (з виготовленням декорацій і ляльок для показу вистави).

32. Окреслити особистісні й професійні якості педагога, що працює з дітьми, які мають проблеми у психофізичному розвитку.

33. Підготувати конспект статті: М. Букач "Педагогічна культура учителя" (Рідна школа, 1997. № 3-4. С. 48-49).

34. Змодельовати 2-3 педагогічні ситуації, які вимагають володіння технікою саморегуляції.

35. Написати твір-есе на тему: "Роль психотехніки у професійній діяльності спеціального педагога".

36. Скласти таблицю основних ознак педагогічного такту (назвати рису людини і обґрунтувати її розуміння):

Любов до дітей	
Людяність	
Розумна вимогливість	
.....	
.....	
.....	

37. На основі власних педагогічних спостережень за невербальним спілкуванням педагога з дітьми підготувати звіт-розповідь про доцільність такого спілкування у вихованні й навчанні дітей з особливими освітніми потребами.

38. Розробити практичні рекомендації для вихователів щодо використання методів педагогічного впливу в роботі з дітьми дошкільного віку з особливими потребами з урахуванням особистісно-орієнтованих підходів.

39. Змодельовати ситуацію, в якій би комплексно проявлялись комунікативні уміння майбутніх корекційних педагогів.

40. На основі власних педагогічних спостережень підготувати твір-опис типів і стилів відносин корекційного педагога з дітьми (учнями).

41. Підготувати міні-твір на одну із тем: "В чому і як проявляється дитяча творчість?", "Сутність понять "дитяча творчість" та "креативність", "Як виховати дитину творчою?", "Розвиток творчості у дітей з особливими освітніми потребами".

42. Підготувати творчу доповідь на тему: "Роль засобів виразності у проведенні педагогічної розповіді".

43. Підготуватися до виступу: "Аналіз досвіду роботи вихователя-майстра" (за матеріалами рекомендованої літератури або із власного практичного досвіду).

44. Розробити індивідуальний план і програму самовиховання.

45. Підготувати й проаналізувати зразки узагальненого педагогічного досвіду.

46. Підготувати творчу доповідь на тему: "Використання системи К. Станіславського у підготовці корекційного педагога".

47. Розробити картку передового педагогічного досвіду педагога-майстра.

48. Підготувати авторські розробки сценаріїв для пальчикового театру у закладі дошкільної освіти (з виготовленням декорацій для показу вистави).

49. Підготувати конспект праці Ш. Амонашвілі "Єдність мети" (1979 р.).

50. Підготувати словник незнайомих або маловідомих понять, термінів (використовувати тлумачні словники або український педагогічний словник).

Види (форми) індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ)

Індивідуальне науково-дослідне завдання є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студентів, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу "Основи педагогічної майстерності спеціального педагога" – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності. Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Індивідуальна робота студентів передбачає виявлення рівня засвоєння знань, отриманих під час лекційних, практичних занять, охоплює весь зміст навчального курсу.

Вимоги до виконання індивідуальних завдань:

- самостійність виконання;

- креативність;
- можливість практичного використання у подальшій професійній діяльності;
- логічність викладу (для реферату, наукової доповіді, статті), оформлення згідно вимог.

Виконання індивідуального завдання (творчого, дослідницького та ін.) кожним студентом відбувається протягом вивчення курсу "Основи педагогічної майстерності спеціального педагога". Це може бути наукове повідомлення, реферат, написання статті, виконання творчого завдання. Якщо студент буде писати реферат, він повинен дотримуватись таких вимог: обсяг реферату – 10-15 сторінок з обов'язковим висвітленням індивідуальної позиції автора щодо проблеми; реферат повинен містити такі структурні компоненти: титульна сторінка із зазначенням назви кафедри, теми, групи, прізвища та імені студента, року виконання; план; вступ; основна частина; висновки; список використаних джерел (15 найменувань). Якщо студент обрав для виконання інші види робіт (наукове повідомлення, вирішення творчого завдання та ін.), то основною вимогою до їх виконання є самостійність, креативність, логічність викладу матеріалу, вміння обґрунтувати власну позицію.

Тематика рефератів:

1. Педагогічна емпатія. Її сутність.
2. Загальна характеристика методології наукового формування педагогічної майстерності.
3. Елементи педагогічної майстерності.
4. Сутність і специфіка педагогічної творчості учителя.
5. Особливості педагогічної праці.
6. Структура творчого педагогічного процесу.
7. Умови, що сприяють розвитку педагогічної творчості учителя.
8. Форми і методи розвитку педагогічної творчості учителя.
9. Розвиток ідей В. Сухомлинського з формування творчої особистості в педагогічній теорії та практиці сучасної освіти України.
10. Розвиток ідей В. Сухомлинського з формування творчої особистості в концептуальних підходах до реформування освіти.
11. Розвиток ідей В. Сухомлинського з формування творчої особистості в навчальній літературі початкової школи.
12. Поняття "педагогічна техніка" та його зміст.
13. Різновиди педагогічної техніки: внутрішня й зовнішня.
14. Мовні (вербальні) засоби спілкування.
15. Невербальні засоби спілкування.
16. Психологічні особливості педагогічного мовлення.
17. Діалогічність педагогічного мовлення.
18. Порівняльна характеристика використання мовних і комунікативних засобів вчителями з різною орієнтацією (діалогічною чи монологічною).
19. Функції педагогічного мовлення.
20. Компоненти педагогічного мовлення.
21. Джерела формування педагогічного мовлення.

22. Дихання і голос як елементи педагогічної техніки.
23. Дикція як елемент педагогічної техніки.
24. Особливості образного мислення.
25. Педагогіка співробітництва як сучасна освітня технологія.
26. Гуманно-особистісна технологія Ш. Амонашвілі;
27. Система Є. Ільїна в сучасному освітньому процесі.
28. Педагогічне мистецтво як театр одного актора.
29. Театральна педагогіка К. Станіславського.
30. Театральні принципи та їх роль у діяльності педагога.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни "Основи педагогічної майстерності спеціального педагога".

Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ за модуль – 4 бали.

IV. Політика оцінювання

Політика навчальної дисципліни :

Здобувач вищої освіти повинен:

- дотримуватись вимог організації навчання в університеті відповідно до Положення про організацію навчального процесу у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки (2017 р.);
- в обов'язковому порядку відвідувати всі види навчальних занять, передбачені навчальним планом; за об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу;
- глибоко та всебічно оволодівати необхідними знаннями та вміннями для ефективного здійснення професійної діяльності;
- заздалегідь інформувати викладача у разі неможливості відвідування заняття (з поважних причин);
- виконувати контрольні та інші види навчальної роботи, що визначені навчальним планом;
- обов'язково бути присутнім на підсумковому (модульному) контролі; перескладати модулі лише за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний);
- бути свідомим щодо заборони списування під час контрольних робіт (в т. ч. із використанням мобільних девайсів; мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття);

Здобувач успішно навчається, якщо послідовно набирає кредити, необхідні для здобуття бажаного ступеня. Для цього потрібно, щоб накопичувальний бал був не нижче, ніж 60 протягом семестру. Якщо накопичувальний бал нижче 60, здобувач вважається неуспішним і може бути відрахований відповідно до Положення про

організацію навчального процесу у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки (2017 р.; 9. Відрахування студентів).

V. Підсумковий контроль

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади педагогічної майстерності (усне опитування, тести, завдання)	7
Модульна контрольна робота – тематичні питання, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв’язання практичних задач	30
Змістовий модуль 2. Реалізація педагогічної майстерності в освітньому процесі (усне опитування, тести, завдання)	25
Модульна контрольна робота – тематичні питання, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв’язання практичних задач	30
Змістовий модуль 3. Шляхи вдосконалення професійно-педагогічної майстерності (усне опитування, тести, завдання)	4
Модульна контрольна робота – тематичні питання, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв’язання практичних задач	30
Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ)	4
Всього:	100

Система поточного й підсумкового контролю знань

Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти із дисципліни "Основи педагогічної майстерності спеціального педагога" оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов’язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів здійснюється з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Завдання самостійної роботи, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на практичних заняттях.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної науково-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ☐ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ☐ повний обсяг їх виконання;
- ☐ якість виконання навчальних завдань;
- ☐ самостійність виконання;
- ☐ творчий підхід у виконанні завдань;
- ☐ ініціативність у навчальній діяльності.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань, тестів або в режимі комп'ютерної діагностики.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Критерії оцінювання

90-100 балів ("відмінно") ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.

82-89 балів ("дуже добре") ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. У відповіді студента наявні неточності або незначні помилки.

75-81 балів ("добре") ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. У відповіді студента наявні помилки.

67-74 балів ("задовільно") ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, що визначається як задовільний й на основі якого може відбуватися подальше навчання і майбутня фахова діяльність, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки

у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх за допомогою викладача.

66-60 балів ("достатньо") ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі значні помилки у виконанні практичних завдань, студент здатен усунути їх за допомогою викладача з утрудненням.

59-1 балів ("незадовільно") виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка "незадовільно" ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна :

1. Абрамян В.Щ. Театральна педагогіка. К. : Лібра, 1996. С. 83-91, 128-137.
2. Амонашвілі Ш.А. Единство цели. М., 1979.
3. Басалюк Н. М. Можливості спеціальної школи у підвищенні фахової компетентності вчителя-дефектолога. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. Вип. № 17. С. 5-18.
4. Безпалько В.П. Складові педагогічної технології. М., 1989. 192 с.
5. Беляев Г.С., Лобзин В.С., Копылова И.А. Психологическая саморегуляция. Л., 1983. С. 51-139.
6. Брагина Г.В., Самешенко Е.Г. Самовоспитание – путь формирования пед. мастерства : Метод. рекоменд. ... Полтава, 1987.
7. Букач М. Педагогічна культура учителя. *Рідна школа*. 1997. № 3-4. С. 48-49.
8. Буяльский Б.А. Курс на мастерство. К., 1974. С. 37-39.
9. Гарбера Н.П. Методичні рекомендації з організації у школі-інтернаті дитячого самоврядування за системою А.С. Макаренка. *Виховна робота в школі*. 2016. № 11. С. 51-54.
10. Головатий М.Ф. Навчи себе сам. К. : МАУП, 2002. 120 с.
11. Гузій Н. Чи завжди особистість творча? *Освіта*. 1996. 25 грудня. С. 3.
12. Державна національна програма "Освіта". Україна ХХІ століття." К. : Райдуга, 1994. 62 с.
13. Жицька С.С. Що робить GOOGLE для освіти. *Педагогічна майстерня*. 2016. № 12. С. 9-11.
14. Журавленко І. Елементи артистизму в діяльності педагога. *Початкова школа*. 1998. № 1 (січ.). С. 33-34.
15. Закон України "Про освіту". *Освіта*. 1991. 29 червня.
16. Зварич І.Г. Передавати майстерність іншим. *Рідна школа*. 1992. № 2. С. 48-49.
17. Кан-Калик В.А., Никандров Н.Д. Педагогическое творчество. М., 1990. С. 116.
18. Кіліченко О.І. Підготовка студентів до педагогічної взаємодії з учнями молодшого шкільного віку : Методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 1996. 26 с.
19. Кларк М. Технологія освіти або педагогічна технологія. *Перспективи. Питання освіти*. 1983. № 2. С. 78.
20. Колишкін О.В Професійна культура майбутніх вчителів-дефектологів : *Теоретичні питання культури, освіти і виховання* : Збірник наукових праць. Вип. 46. Київ : КНЛУ, 2012.

21. Колишкін О.В. Вступ до спеціальності Дефектологія : навчальний посібник. Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2006. 288 с.
22. Коропа, Д.А. "ЕйдоС" – школа майбутнього. *Педагогічна майстерня*. 2016. № 10. С. 34-36.
23. Кравченко Н., Охрімчук Р., Таровська О. Як підвищувати зорієнтованість учителя на особистість кожного учня. *Початкова школа*. 1999. № 5. С. 44-45.
24. Куришко Д. Шкільна реформа: без нормативів на фізкультуру і читання на швидкість. *Журавлик*. 2016. № 10 (жовт.). С. 13.
25. Ладыженская Т.А. Живое слово. Устная речь как средство и предмет обучения / Т.А. Ладыженская. М., 1986. С. 6-52, 96-108.
26. Леонтьев А.А. Педагогическое общение. М. : Знание, 1979. 48 с.
27. Львова Ю.Л. Развивать дар творчества. К., 1987. 133 с.
28. Любичький Т.Г. Співпраця навчальних закладів і дитячих організацій. Виховна робота в школі. 2016. № 12. С. 29-32.
29. Майбутнє онлайн-шкіл / перекл. та літературна обр. Н.В.Третьякової. *Педагогічна майстерня*. 2016. № 11. С. 14-17.
30. Макаренко А.С. Методика організації виховного процесу. Твори : У 7 т. К., 1954. Т. 5. С. 76-80.
31. Максименко, І.О., Ручко С.С. Його величність урок: (засідання школи молодого спеціаліста). *Педагогічна майстерня*. 2016. № 11. С. 2-6.
32. Мальковская Т.Н. Учитель-ученик. М. : Знание, 1977.
33. Методические рекомендации для преподавателей и студентов по основам педагогического мастерства к практическим занятиям для курса. Тема: Мастерство учителя в управлении собой. Полтава, 1987. С. 5-20.
34. Миронова С.П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту : [монографія]. Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2007. 304 с.
35. Миронова С.П., Гаврилов О.В., Матвєєва М.П. Основи корекційної педагогіки : навчальний посібник / за заг. ред. С.П. Миронової. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2010. 264 с.
36. Мишаста Г. Педагог завжди вчиться. *Дошкільне виховання*. 1995. № 2. С. 5.
37. Мороз О., Омеляненко В. Перші кроки до майстерності. К., 1982. С. 12-17.
38. Наказ Міністерства освіти і науки України № 609 від 08 червня 2018 року "Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти".
39. Нравственный образ педагога. Психология и педагогика: Учеб. пособие. М.-Новосибирск, 1998. С. 154-161.
40. Онанко, О.С. Виховний простір загальноосвітніх навчальних закладів Львівщини та моніторинг його якості. *Виховна робота в школі*. 2016. № 12. С. 8-13.
41. Освіта і вчитель у контексті українського державотворення. *Педагогічна газета*. 1998. № 12. С. 1.
42. Осипчук Н. Усі реформи починаються з учителя. *Освіта України*. 1999. 1-13 січня. С.4.
43. Основы педагогического мастерства / Под ред. И.А. Зязюна. М. : Знание, 1989.
44. Основы педагогического мастерства: Метод. рекомендации для студентов II курса. Полтава. 1982.
45. Падалка Г.М. Естетична культура майбутніх учителів та умови її формування: В кн.: Вища і середня педагогічна освіта. Вип. 15. К. : Вища шк., 1991. С. 56-62.
46. Падалка О.С., Нісімчук А.С. та ін. Педагогічні технології: Навч. Посібник. К. : Укр.. енциклопедія ім. М. Бажана, 1995. С. 9-132.

47. Палтишев М. М. Педагогічна майстерність і шляхи її досягнення (У пошуках практико-орієнтованих дидактичних підходів) : Навч.метод. посіб. для слухачів курсів удосконалення вчителів. К. : Видавець О.М. Ешке, 2000. 119 с.
48. Пастушенко Р.Я. Побудова нової школи: інновації щодо організації виховання в системі загальної освіти Львівщини. *Виховна робота в школі*. 2016. № 12. С. 2-7.
49. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А. Зязюна. К. : Вища школа, 1997.
50. Педагогічна соціологія / В. Болгарина та ін. Тернопіль: Підручники і посібники, 1998. С. 92-117.
51. Педагогічна творчість і майстерність : Хрестоматія / Укл. Н. Гузій. К. : ІЗМН, 2000. 168 с.
52. Педагогічний пошук / Упоряд. І.М. Баженова. К., 1988. 496 с.
53. Передовий педагогічний досвід : Теорія і методика / За ред. Л.Л. Момот. К., 1990. 141 с.
54. Пірен М.І. Конфліктологія : Підручник. К. : МАУП, 2003. 360 с.
56. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 "Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах"(із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 588 від 09.08.2017)
57. Протасова Н. Про теорію навчання учителя: Післядипломна освіта. *Рідна школа*. 1998. № 11. С. 73-75.
58. Саган Г. Імідж вчителя крізь призму риторики. *Освіта*. 1996. 4 грудня. С. 7.
59. Садкіна, В.І. Ідеальний учитель... по-нашому. *Педагогічна майстерня*. 2016. № 12. С. 29-31.
60. Садкіна, В.І. Компетентності – обговорюємо, тлумачимо, звикаємо до нових підходів... *Педагогічна майстерня*. 2016. № 10. С. 2-5.
61. Синица И.Е. Педагогический такт и мастерство учителя. М. : Педагогика, 1983.
62. Синьов В.М., Пометун О.І., Кривуша В.І., Супрун М.О. Основи теорії виховання: навч. посіб. / за ред. В.М. Синьова. К. : РВВ КІВС, 2000. 140 с.
63. Сипченко І. Художнє спілкування і формування особистості вчителя. *Рідна школа*. 1997. № 5. С. 26-27.
64. Скотт Дж. Г. Конфликты. Пути их преодоления. К., 1991. С. 115-142.
65. Словник термінології з педагогічної майстерності / За ред. Н. М. Тарасевича. Полтава, 1995. 63 с.
66. Сергеева В.Ф. Педагогічна комунікативна взаємодія в системі "учитель-учні" та її виховна цінність в умовах спільної творчої діяльності Педагогічний часопис Волині. № 1. 2015. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. С. 57-63.
67. Сергеева В.Ф. Виховний потенціал педагогічного спілкування у взаємодії з дітьми дошкільного віку: теоретичний аспект Гуманітарний вісник ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди". Вип. 37-1, Том VI (74); Тематичний випуск "*Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору*". Київ: Гнозис, 2017. С. 567-576.
68. Станиславский К.С. Работа над собой в творческом процессе переживания : Собр. соч.: В 8 т, М., 1954. Т. 2. С. 5-399.
69. Станьте "Шкільним радником" або "Агентом змін" для нової української школи. *Виховна робота в школі*. 2016. № 10. С. 54-55.
70. Супрун М., Мельниченко М. Особистість педагога-дефектолога – запорука успіху в питаннях вирішення завдань соціалізації вихованців спеціального закладу освіти : Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Випуск 123 (II). К., 2014. С. 328-332.
71. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям : Вибрані твори : У 5 т. К. : Рад. шк., 1977. Т. 3. 670 с.

72. Сухомлинський В.О. Сто порад учителям : Вибрані твори: У 5 т. К. : Рад. шк., 1976. Т. 2. С. 419–654.
73. Сухомлинський В.А. Наши учителя, воспитатели: Павлышская средняя школа. М., 1979.
74. Тищенко С. Основоположні гуманістичні принципи вчителя. *Педагогічна газета*. 1996. № 9 (верес.).
75. Трубчаніна О. Формування професійної компетентності вчителя через оздоровчу функцію освіти : [сценарії семінарів-практикумів]. *Педагогічна майстерня*. 2016. № 10. С. 8-13.
76. Харламов И.Ф. Учитель, структура его деятельности и профессиональный рост. В кн. : Харламов И.Ф. Педагогика: Учебник. Минск, 1998. С. 517-530.
77. Цьома, Л.О. Інновації у виховній роботі. *Позакласний час*. 2016. № 10. С. 45–50.
78. Юрова Л. Комунікативна культура вчителя. Проблеми педагогічних технологій: Тем. зб. праць. Луцьк, 1997. Вип. 2. С. 94-95.

Додаткова :

1. Добрович А.Б. Общение: наука и искусство. М., 1980. С. 52-74.
2. Карнеги Д. Как перестать беспокоиться и начать жить. К., 1992. С. 38-200.
3. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-метод. посібник Харків : Вид-во "Ранок", 2019. 304 с.
4. Львова Ю.Л. Творческая лаборатория учителя: Книга для учителя. 3-е изд., перераб. и доп. М. : Просвещение, 1982. С. 94-154.
5. Миронова С.П. Теоретико-методичні основи підготовки майбутніх учителів до корекційної роботи в освітніх закладах для дітей з вадами інтелекту : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : сп. 13.00.03 "Корекційна педагогіка". К., 2007. 36 с.
6. Мистецтво життєтворчості особистості: Наук.-метод. посібник: У 2-х ч. / Ред. Рада : В.М. Доній та ін. К. : ІЗМН, 1997. Ч.2. Життєтворчий потенціал нової школи. С. 597-603.

Інтернет-ресурси:

1. Мартинчук О.В., Маруненко І.М., Луцько К.В. Спеціальна педагогіка: нав.посіб. для студентів вищ.навч.закладів. К. : Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка, 2017. 364. с.
http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/23200/1/O_Martynchuk_I_Marunenko_K_Lutsko_O_Taran_T_Melnichenko_T_Yezhova_SP_KSPKIO_IL.pdf7
2. <http://osvita.ua> Освітній портал "Освіта.UA".
3. <http://znannya.info> Інформаційний портал "Знання".
4. <http://lib.iitta.gov.ua/view/divisions/ins=5Fspe=5Fped> / Електронна бібліотека Інституту спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаценка.